

відкривати можливості, щоб діти були зацікавленими. Це також повинно створювати атмосферу, в якій хочеться ставити питання та дізнаватися самостійно. Важливим принципом навчання є орієнтація на позитивне в учнях, прагнення вчителя підтримати та похвалити за старання. Це потенційно матиме надзвичайно сприятливий вплив на їхнє ставлення до навчання [3].

Отже, одним з провідних чинників, що визначають успішність навчального процесу є мотивація навчання і психологічні вікові особливості дітей. Саме вікові особливості молодших школярів є пріоритетними і можуть слугувати психологічним підґрунтям для проектування моделі компетентісно орієнтованого навчання англійської мови у початковій школі. Розуміння їхньої важливості допоможе вчителю ефективно і раціонально організувати навчальний процес, адекватно користуватися наявними засобами, на достатньому професійному рівні планувати зміст уроків і прогнозувати результати роботи відповідно до умов навчання.

Список використаних джерел

1. Головська І. В., Петренко І. П. Психолого-фізіологічні основи навчання англійської мови в початковій школі. *Вісник Житомирського державного університету*. 2015. № 3 (81). С. 65–68. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/18614/1/14.pdf>. (дата звернення: 27.03.2023).

2. Редько В. Вікові особливості учнів початкової школи як передумова компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов: досвід інтерпретації результатів аналізу. *Збірник наукових праць*. 2017. № 23 (2–2017). Ч. 2. С. 264–276. URL: https://lib.iitta.gov.ua/713367/1/Redko_PedOsvita_Age_Primary_School.pdf. (дата звернення: 27.03.2023).

3. Хромова В., Горянінова Л. Оптимальні умови для навчання іноземної мови у початковій школі. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. Т. 2. № 1. С. 205–209. URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/469/425>. (дата звернення: 28.03.2023).

Ірина Хаджинова

старший викладач кафедри педагогіки та освіти

Ангеліна Солдатова

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Маріупольський державний університет
(м. Київ, Україна)

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ У 1-2 КЛАСІ

Модернізація сучасної системи початкової освіти спрямована на всебічний та гармонійний розвиток особистості учня, орієнтацію на його здібності та творчий потенціал. З огляду на це актуальною стає проблема розвитку творчих здібностей особистості за допомогою організації творчої діяльності на уроках у початковій школі.

Творчі здібності вважаються не лише бажаною навичкою, але й основоположною для вирішення викликів нашого століття. З технологічним прогресом, культурним розмаїттям і змінами способів життя дуже важливо розвивати

здатність творити та адаптуватися з раннього дитинства, щоб мати змогу протистояти сценарію невизначеності та постійних трансформацій.

У сучасній науковій літературі здібності розглядаються як індивідуально-психологічні особливості, що визначають успішність виконання людиною певної або декількох видів діяльності; здатність до накопичення та засвоєння знань, умінь і навичок, що обумовлюють легкість і швидкість їх експлуатації та надбання [1].

Творчі здібності більшістю вітчизняних науковців розглядаються складовою дослідницької діяльності особистості, зокрема, – можливістю вирішення людиною нестандартних завдань. Розвиток творчих здібностей особистості залежать від її активності, прагнення до дії і безпосереднього виконання різних видів діяльності. У процесі розвитку творчих здібностей особистості можна виділити певні етапи розвитку творчих здібностей в освітньому процесі:

1. перший – репродуктивний – передбачає пряме відтворення учнем знань та засобів діяльності за запропонованим зразком. Відбувається розвиток механічної пам'яті, наочно-дієвого та наочно-образного мислення, набуваються певні знання, навички, що закріплюються на рівні базових вмій;

2. другий – конструктивний – передбачає перетворення набутих знань: відбувається перенесення закріплених способів розв'язання завдань у схожих за типом задачах, розвиток абстрактного мислення, репродуктивної уяви, здатності до аналітико-синтетичної діяльності.

3. третій визначається появою творчого характеру діяльності: евристичного мислення, творчої уяви, нових алгоритмів вирішення задач, людина творчо використовує знання в нових нестандартних ситуаціях [2].

Розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках математики є важливою педагогічною проблемою, яка може бути успішно вирішена за умови врахування певних чинників, а саме: створення сприятливого середовища, що стимулює дітей до творчості; застосування психолого-педагогічних технологій, що забезпечують активність учнів у процесі творчої діяльності; урахування індивідуальних особливостей і можливостей дітей молодшого шкільного віку; системність роботи з розвитку творчих здібностей учнів; зміна характеру міжособистісних стосунків між учителем і учнями у напрямку їх демократизації, діалогізації; комплексна підготовка учнів до творчості на уроках математики; інтеграція різних видів творчої діяльності учнів; практична спрямованість математичних завдань тощо [1].

Творчість, як і будь-який інший елемент шкільного навчання, вимагає знань, умінь, застосування та практики. Коротке явне навчання елементам творчості, інтегроване на уроці математики у класі, є найефективнішим методом привчання учнів 1-2 класів до творчості. Творчість не є окремим предметом, і навчання є більш ефективним, якщо всі необхідні для цього елементи включені в освітній процес. Діяльність вчителя на уроках математики повинна бути орієнтована на розвиток творчого потенціалу учнів:

– навчити школярів вирішувати завдання (в т.ч. творчі) можна тільки в тому випадку, якщо в учнів буде бажання їх вирішувати, тобто якщо завдання будуть змістовними і цікавими з погляду учня. Тому завдання вчителя – викликати в учнів інтерес до розв'язання тієї або іншої задачі. Необхідно ретельно відбирати цікаві завдання і робити їх привабливими для учнів. Це можуть бути – завдання-жарти, завдання-казки, старовинні завдання і тому подібне. Одне безперечне: найбільший інтерес в учнів викликають завдання, взяті з навколишнього життя, завдання,

пов'язані із знайомими речами, досвідом. Важливо показати дітям, що від розв'язання математичної задачі можна отримати таке ж задоволення, як від розгаданого кросворду або ребусу;

– завдання не повинні бути дуже легкими, але і не дуже важкими, оскільки учні, не розв'язавши задачу або не розібравшись в розв'язанні, запропонованому вчителем, можуть втратити не лише інтерес до предмету, а й взагалі віру в свої сили (в цьому випадку дуже важливо підтримати, допомогти). Перш за все, вчитель не повинен знайомити учнів з вже готовим розв'язанням. Підказка повинна бути мінімальною.

Вивчення математики в початковій школі є цікавим питанням для дослідження через протиріччя сприйняття інформації учнями 1-2 класів і природою математики. Протягом молодшого шкільного віку у дітей формуються такі мисленнєвих операції, як: аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення. Розвитку абстрагування сприяє використання у навчальному процесі схем, особливо на уроках математики. Математика є дедуктивною, аксіоматичною, формальною, ієрархічною, абстрактною наукою та є осмисленою мовою символів. Для її розуміння та творчого використання на уроці з учнями 1-2 класів необхідно орієнтуватися на темп протікання мисленнєвих процесів дітей молодшого шкільного віку, давати їм простір і час для творчості.

Для сприяння математичній творчості необхідне педагогічне середовище, яке характеризується відкритою атмосферою, в якій учні мають можливість розвивати нові математичні концепції у взаємодії з іншими. Вчителям рекомендується направляти учнів, ставлячи їм відповідні запитання та надаючи їм можливість поміркувати над математичними ідеями. Крім того, дуже важливо, щоб вчителі були відкритими та гнучкими щодо відповідей учнів, заохочували учнів ділитися ідеями і стимулювати учнів до співпраці [3].

Отже, розвиток творчих здібностей учнів 1-2 класів є важливим напрямом роботи вчителя початкових класів. Для цього йому необхідно створювати сприятливу атмосферу, мотивувати учнів до вирішення творчих завдань, направляти на творчий пошук.

Список використаних джерел

1. Пухно С. В., Харченко А. В. Розвиток творчих здібностей в процесі формування психологічної культури майбутніх вчителів. *Актуальні питання природничо-математичної освіти*. 2016. № 7–8. С. 229–235.

2. Воронцова Т. В. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу». Київ : Видавництво «Алатон», 2019. 128 с.

3. Моляко В. О., Гулько Ю. А. Ваганова Н. А. Функціонування творчого мислення в інформаційно віртуальному просторі суб'єкта: монографія / за ред. В. О. Моляко. Київ : Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 194 с.